

DOI: 10.7251/GFP1707319S

UDC: 342.565.2(497.6)

Sudska praksa*Datum prijema rada:*
5. jun 2017.*Datum prihvatanja rada:*
25. jun 2017.*Prof. dr***Vladimir M. Simović***Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine i vanredni profesor na Fakultetu pravnih nauka Univerziteta „Apeiron“ u Banjoj Luci*

Praksa Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

PRAVO NA SLOBODU I SIGURNOST

Zaštita lica s duševnim smetnjama

U konkretnom slučaju postoji kršenje prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. tačka e) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda budući da prilikom apelantice smještaja i boravka u Javnu ustanovu Zavod za zbrinjavanje mentalno-invalidnih lica „Drin“ Fojnica nisu ispoštovani suštinski proceduralni propisi i pravila Zakona o zaštiti lica s duševnim smetnjama. Uz to, postoji i kršenje člana 5. stav 4. ove konvencije kada o apelantinom smještaju u ovaj zavod odluku nikada nije donio sud, niti neki drugi nezavisni organ.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud podsjeća da je o istom ili sličnom činjeničnom i pravnom osnovu odlučio u svojoj Odluci broj AP 2472/11 od 31. januara 2013. godine u kojoj je razmatrao apelaciju apelantice kojoj je oduzeta poslovna sposobnost i koja je na osnovu rješenja Službe socijalne zaštite, doneseno na osnovu Federalnog zakona o osnovama socijalne zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice s djecom („Službeni glasnik Federacije BiH“ br. 36/99, 54/04, 39/06 i 14/09) i Kantonalnog zakona o socijalnoj zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice s djecom („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ br. 5/00 i 7/01), smještena u Zavod, a nakon te odluke su slijedile i druge odluke (npr. AP 2440/11 od 16. maja 2013. godine i AP 2038/11 od 12. juna 2013. godine, sve odluke objavljene na *www.ustavnisud.ba*). U ovim odlukama Ustavni sud je detaljno ukazao na kriterije koji, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), moraju biti ispunjeni da bi se pritvor mentalno oboljelog lica smatrao kao pritvor koji nije „proizvoljan“, tj. da bi bio ispunjen zahtjev „zakonitosti“ u smislu člana 5. stav 1.e. Evropske konvencije (vidi npr. AP 2472/11, tač. 39-40, te 42. i 44). Dalje, primjenjujući te kriterije na situaciju koja je razmatrana u navedenoj odluci, Ustavni sud je zaključio da nije bilo sudske odluke ni prilikom prinudne hospitalizacije, niti prilikom smještaja apelantice u Zavod.

Ustavni sud je naročito ukazao da je u tom slučaju apelantica smještena u Zavod na osnovu Federalnog zakona o osnovama socijalne zaštite i Kantonalnog zakona o socijalnoj zaštiti, ali da nisu uzete u obzir odredbe Zakona o zaštiti lica s duševnim smetnjama - („Službene novine Federacije BiH“ br. 37/01, 40/02, 52/11 i 14/13) (u daljnjem tekstu: Zakon o zaštiti lica), koji propisuje način i postupak za utvrđivanje duševne poremećenosti pred nadležnim domaćim organom, kao i potrebu

da se ispita da li vrsta i stepen „duševne poremećenosti“ opravdavaju prisilno zatvaranje takvog lica. Takođe, Ustavni sud je ukazao da odredbe tog zakona propisuju ograničeno trajanje pritvora, odnosno prisilnog smještaja uz obavezu da zdravstvena ustanova u kojoj se lice nalazi, po potrebi, dostavlja sudu izvještaje o zdravstvenom stanju tog lica. Ustavni sud je u navedenoj odluci zaključio da je Centar za socijalni rad imao mogućnost da postupi u smislu navedenih odredaba Zakona o zaštiti lica, ali da nije postupao u skladu sa navedenim zakonom, pa je utvrdio kršenje apelanticeinog prava iz člana 5. stav 1.e) Evropske konvencije, ocijenivši da njeno lišavanje slobode, tj. prisilni smještaj u ustanovu, nije „zakonito“, kako to zahtijeva Evropska konvencija (*idem*, tačka 46).

U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da je apelantica, takođe, lišena slobode i smještena u Zavod, na osnovu rješenja JU Centar za socijalni rad Bosanski Petrovac, odnosno oduzeta joj je poslovna sposobnost, određen staratelj i nakon toga je rješenjem JU Centar od 18. jula 2013. godine apelantici određen smještaj u Zavodu, gdje se još uvijek nalazi, a da pri tome sud nije izvršio kontrolu njenog boravka u Zavodu. Dakle, apelantica se nalazi u Zavodu na osnovu „administrativne odluke“, a ne odluke suda. Činjenica da je nadležni sud odlučivao o oduzimanju poslovne sposobnosti apelantice, ne utiče na zaključak da je apelantica smještena u Zavod i da se u njemu i dalje nalazi isključivo na osnovu „administrativnih odluka“.

U vezi s navedenim, budući da je i u konkretnom slučaju apelantica smještena u Zavod na osnovu rješenja JU Centar, a na osnovu odredbi Federalnog zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice s djecom i Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice s djecom Unsko-sanskog kantona, i da pritom nisu uzete u obzir relevantne odredbe Zakona o zaštiti lica kojim je regulirano da isključivo sud odlučuje o prisilnom smještaju duševno poremećenog lica u ustanovu, zatim, da isključivo sud odlučuje o produženju prisilnog smještaja, kao i o otpustu iz zdravstvene ustanove, Ustavni sud smatra da iz navedenog proizlazi da je apelanticein položaj identičan apelanticeinom položaju iz predmeta broj AP 2472/11. Stoga, Ustavni sud smatra da su stavovi koji su izneseni u navedenim odlukama Ustavnog suda i Evropskog suda primjenjivi i na konkretni slučaj, pa u ovoj odluci Ustavni sud neće posebno obrazlagati kršenje prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. tačka e) i stav 4. Evropske konvencije, nego se poziva na obrazloženje i razloge date u navedenoj Odluci broj AP 2472/11, budući da se razlozi navedeni u toj odluci mogu primijeniti i na ovu odluku.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP 2485/15 od 10. novembra 2016. godine)

PRAVO NA SLOBODU I SIGURNOST

Pritvor

Ne postoji povreda prava na slobodu i sigurnost ličnosti iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. tačka c) i st. 3. i 4. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u situaciji kad odluka o produženju pritvora sadrži vrlo iscrpne i jasne razloge kako u pogledu postojanja opšteg uslova za određivanje i produženje pritvora iz člana 132. stav 1. Zakona o krivičnom postupku BiH, tako i u pogledu postojanja posebnih uslova propisanih u tački a) iste odredbe. Prema utvrđenju Ustavnog suda, osim osnova sumnje, postoje i druge okolnosti koje ukazuju na opasnost od bjekstva, a okolnosti konkretnog slučaja upućuju na postojanje važnog i značajnog opšteg interesa koji preteže nad principom poštovanja prava na slobodu pojedinca.

Iz obrazloženja:

U vezi sa određivanjem pritvora po članu 132. stav 1. tačka a) Zakona o krivičnom postupku BiH („Službeni glasnik BiH“ br. 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08 i 12/09), Ustavni sud zapaža da je prvostepeno vijeće, najprije, utvrdilo da su ispunjeni uslovi koje propisuje navedena zakonska odredba, odnosno da je konkretizovana i argumentovana opasnost da postoje okolnosti koje ukazuju na opasnost da bi apelant, u slučaju da se nađe na

slobodi, pobjegao, ili se sakrio i na taj način onemogućio ili otežao vođenje krivičnog postupka. Kao okolnosti koje ukazuju na postojanje opasnosti od apelantovog bjekstva, Sud BiH nalazi da apelant, po red državljanstva BiH, posjeduje i državljanstvo Republike Srbije, te da ima prijavljeno prebivalište u Kovinu u Republici Srbiji. Dovodeći u vezu sa činjenicom da se apelant tereti za teška krivična djela za koja su zapriječene zatvorske kazne i za koja je optužen sa Tužilaštvom zaključio sporazum o priznanju krivice, posebno imajući u vidu visinu stečene protivpravne imovinske koristi za koju je sporazumom predviđeno oduzimanje, Sud BiH ukazuje na postojanje opasnosti da bi apelant, u slučaju da se nađe na slobodi, napustio BiH i otišao u Srbiju ili u neku drugu državu i na taj način izbjegao krivično gonjenje u BiH, te vraćanje protivpravno stečene imovinske koristi. Sud BiH je pri ovome imao u vidu i činjenice da je apelant porodična osoba, da mu je porodica nastanjena u BiH, zatim, socijalne prilike porodice, te apelantovo zdravstveno stanje. Osim toga, Sud BiH smatra da se ista svrha ne bi osigurala primjenom blažih mjera, te da je potrebno primijeniti sve potrebne mjere kako bi se osiguralo apelantovo prisustvo u daljem toku postupka. Dakle, uzimajući sve navedeno, Ustavni sud zaključuje da Sud BiH, odbijajući žalbu apelantovog branioca, nije povrijedio apelantovo pravo na slobodu i sigurnost ličnosti iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije.

U vezi sa apelantovim navodima da je Sud BiH, donoseći odluku o produženju pritvora apelantu, povrijedio njegova prava iz člana 5. stav 4. Evropske konvencije, Ustavni sud ukazuje da član 5. stav 4. Evropske konvencije predviđa da lice lišeno slobode hapšenjem ili pritvaranjem ima pravo na osporavanje zakonitosti takvog lišavanja slobode pred sudom, odnosno pred sudskim organom koji mora biti nezavisan i nepristrasan i koji mora imati nadležnost da donese obavezujuću odluku koja može voditi i puštanju lica na slobodu (vidi, Evropski sud, *De Wilde, Ooms i Versyp protiv Belgije*, presuda od 18. novembra 1971. godine, Serija A broj 12, st. 76. i 77. i *Ismoilov i drugi protiv Rusije*, presuda broj 2947/06 od 24. aprila 2008. godine, stav 145). Ovaj organ mora, takođe, pružiti "proceduralne garancije koje su odgovarajuće za konkretnu vrstu lišavanja slobode", a koje nisu "značajno manje" od garancija u krivičnom postupku kad lišavanje slobode ima kao rezultat dugotrajno zatvaranje lica. Ove garancije naročito podrazumijevaju usmenu raspravu uz pravnu pomoć u postupku u kojem učestvuju obje strane, razmatranje zakonitosti pritvora u najširem smislu, te odluku koja mora biti donesena brzo. U konkretnom predmetu Ustavni sud zapaža da nema naznaka da Sud BiH nije poštovao i proceduralne razloge iz člana 5. stav 4. Evropske konvencije.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP 383/16 od 20. aprila 2016. godine)

PRAVO NA SLOBODU I SIGURNOST LIČNOSTI I ZABRANA DISKRIMINACIJE

Postoji kršenje apelantovog prava na slobodu i sigurnost ličnosti iz člana 5. stav 1. tačka c) i stava 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada su redovni sudovi apelantu produžili pritvor i po osnovu razloga propisanog članom 146. stav 1. tačka d) Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH bez konkretizacije razloga koji će dovesti do nastupanja vanrednih okolnosti, odnosno narušavanja javnog reda i mira. Nema, međutim, kršenja prava iz člana 5. stav 1. tačka c) i stava 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada su redovni sudovi zaključili da i dalje postoje razlozi zbog kojih je produženje pritvora apelantu potrebno u svrhu osiguranja apelantovog prisustva i vođenja krivičnog postupka, temeljeći ovaj zaključak na detaljnim razlozima i obrazloženjima o postojanju osnovane sumnje, kao i posebnih razloga za izricanje pritvora iz člana 146. stav 1. tačka a) Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH. Takođe, nema kršenja prava iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada nema ništa što bi ukazivalo da je prema apelantu postupano drugačije nego prema licima u istoj poziciji, kao ni da je pritvor apelantu određen zbog činjenice da je Rom.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi u obrazloženju rješenja o produženju pritvora koja su

osporena konkretnom apelacijom naveli brojne dokaze na osnovu čije su ocjene i analize zaključili da postoji osnovana sumnja da je apelant počinio krivična djela koja mu se stavljaju na teret. Naime, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi u obrazloženjima svojih odluka prvenstveno ukazali na iskaze saslušanih svjedoka (koje su, pri tome, detaljno interpretirali u obrazloženjima svojih odluka), kao i na ostale materijalne dokaze u spisu koji su navedeni u prethodnim tačkama ove odluke, kao i da su naveli da ni sam apelant ne spori da je počinio predmetna djela (već da samo osporava kvalifikaciju djela), te u vezi s tim zaključili da iz tih dokaza proizlazi osnovana sumnja da je apelant počinio krivična djela koja mu se stavljaju na teret. Prema mišljenju Ustavnog suda, navedene okolnosti na kojima su redovni sudovi zasnovali svoje odluku u pogledu postojanja osnovane sumnje takvog su karaktera da mogu uvjeriti objektivnog posmatrača da je moguće da je apelant počinio krivična djela zbog kojih se vodi predmetni postupak u smislu standarda člana 5. stav 1. tačka c) Evropske konvencije. Zbog navedenog, Ustavni sud smatra neosnovanim apelantove navode da u konkretnom slučaju ničim nije dokazano postojanje osnovane sumnje da je počinio krivična djela koja su mu stavljena na teret.

S tim u vezi, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi obrazložili postojanje osnova za određivanje pritvora po članu 146. stav 1. tačka a) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14) na način da su istakli da u situaciji kada je apelant nakon izvršenja krivičnih djela (od kojih se za jedno može izreći kazna zatvora od 10 godina ili teža) napustio mjesto događaja, te uz pomoć svoje porodice, koja je pokazala veliki stepen organizovanosti i snalazljivosti u sakrivanju apelanta, kao i da raspolaže finansijskim i materijalnim sredstvima koja mogu poslužiti u navedenu svrhu, napustio Visoko i pobjegao u objekt u Vitezu koji pripada njegovoj porodici, te kako postoji opasnost od novog konflikta između apelantove porodice (pa i apelanta) i porodice oštećenog, Ustavni sud smatra da je zaključak o postojanju opasnosti da će apelant pobjeći, izveden nakon analize svih navedenih okolnosti pojedinačno, te njihovim dovođenjem u međusobnu vezu, što ne ostavlja utisak proizvoljnosti niti u jednom od osporenih rješenja.

Ustavni sud primjećuje da su, s tim u vezi, redovni sudovi kao razlog za produženje pritvora po osnovu člana 146. stav 1. tačka d) Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH ponudili okolnosti za koje su smatrali da nesumnjivo ukazuju na to da bi moglo doći do uznemirenja javnosti - građana (kako u vidu subjektivnog osjećanja nesigurnosti građana, tako i osjećanja nesigurnosti i mogućeg konflikta između porodica i oštećenog i apelanta), te mogućeg narušavanja javnog reda i mira u smislu navedenih standarda koji su postavljeni odredbama Evropske konvencije i praksom Evropskog suda. Međutim, Ustavni sud smatra da iz navedenih obrazloženja nije vidljiva konkretizacija postojanja opasnosti od ugrožavanja javnog reda i mira, odnosno da je izostalo davanje argumentovanog razloga koje su to okolnosti koje ukazuju da će činjenica da je djelo počinjeno u malom objektu u kojem je bilo oko 40 gostiju, zaista, i dovesti do nastanka vanrednih okolnosti u smislu narušavanja javnog reda i mira. Ovo stoga što sama konstatacija da kod lica koja su prisustvovala događaju (a i ostalog građanstva) postoji subjektivno osjećanje nesigurnosti - ne predstavlja dovoljan razlog za postojanje vanrednih okolnosti zbog kojih je potrebno odrediti pritvor u konkretnom slučaju apelantu, već predstavlja isključivo pretpostavku. Da bi pritvor bio određen i produžen po navedenom zakonskom osnovu, potrebno je, kako je već rečeno, dati konkretne argumente iz kojih bi jasno bilo vidljivo da će vanredne okolnosti i nastupiti.

Ustavni sud zapaža da u osporenim odlukama nema ništa što bi ukazivalo da je apelant tretiran na različit način od drugih lica u istoj situaciji, niti da mu je pritvor određen zbog njegovog porijekla, već je evidentno da mu je pritvor određen isključivo zbog postojanja osnovane sumnje da je počinio krivična djela koja mu se stavljaju na teret i zbog postojanja pritvorskih razloga iz člana 146. stav 1. tač. a) i d) Zakona o krivičnom postupku Federacije BiH. Zbog navedenog, Ustavni sud smatra neosnovanim apelantove navode o kršenju prava iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi sa pravom iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP 983/16 od 28. aprila 2016. godine)

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Pretpostavka nevinosti i princip *in dubio pro reo*

Nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 2. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada je Vrhovni sud sve izvedene dokaze ocijenio pojedinačno i u međusobnoj vezi, te na osnovu brižljive i savjesne ocjene tih dokaza izveo zaključak da je apelant počinio krivično djelo koje mu je stavljeno na teret, ne ostavljajući bilo kakvu sumnju u tom pogledu, tako da nema elemenata koji ukazuju da je u bilo kojoj fazi postupka apelant tretiran na način koji bi vodio kršenju principa pretpostavke nevinosti i principa *in dubio pro reo*.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud ne nalazi proizvoljnost u obrazloženju osporene presude u primjeni materijalnog i procesnog prava, te u pogledu ocjene izvedenih dokaza, jer smatra da je sud osporenim presudom u okolnostima konkretnog slučaja dao valjane razloge o odlučnim činjenicama. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da su sudovi proveli opsežan dokazni postupak u skladu s relevantnim odredbama Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 50/03, 111/04, 115/04, 29/07, 68/07, 119/08 55/09, 80/09, 88/09, 92/09, 100/09 i 53/12), te su na osnovu svih provedenih dokaza utvrdili apelantovu krivicu da je preduzeo krivičnopravne radnje na način kako je navedeno u izreci osporene presude, a koje u biti predstavljaju radnje izvršenja krivičnog djela koje mu je stavljeno na teret i za koje je proglašen krivim. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da je u osporenim presudom u potpunosti opisan proces pojedinačne ocjene dokaza, te njihovo dovođenje u međusobnu vezu i izvođenje zaključka da je apelant počinio krivično djelo s umišljajem za koje je proglašen krivim.

U vezi s apelantovim navodima da mu je povrijeđeno pravo na pretpostavku nevinosti iz člana 6. stav 2. Evropske konvencije, Ustavni sud ukazuje da sud mora da pretpostavi nevinost optuženog bez ikakvih preduvjerenja i može da ga osudi samo na osnovu dokaza iznesenih tokom suđenja. Takođe, princip pretpostavke nevinosti znači i da je teret dokazivanja isključivo na tužilaštvu, te da treba da se primijeni princip *in dubio pro reo*, dakle, da i najmanja sumnja u vezi s dokazom mora da ide u prilog optuženom (vidi Evropski sud, presuda *Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije*, stav 77). U konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da se, apelantovi navodi zasnivaju isključivo na njegovom nezadovoljstvu zbog načina ocjene dokaza, što je Ustavni sud već razmotrio, zbog čega smatra da takvi navodi apelanta ni na koji način ne pokreću pitanje iz člana 6. stav 2. Evropske konvencije. Osim toga, Ustavni sud smatra da nema elemenata koji bi ukazivali da je u bilo kojoj fazi postupka apelant tretiran na način koji bi vodio kršenju principa pretpostavke nevinosti. Stoga, Ustavni sud smatra da su ovi navodi apelanta neosnovani.

Imajući u vidu da su redovni sudovi, suprotno apelantovim navodima, sve provedene dokaze cijenili pojedinačno i u međusobnoj vezi s primjenom relevantnih propisa materijalnog prava, te na osnovu brižljive i savjesne ocjene tih dokaza izveli zaključak da je apelant počinio krivična djela na način kako je to navedeno u presudi Vrhovnog suda, ne ostavljajući bilo kakve sumnje u tom pogledu, Ustavni sud smatra da su apelantovi navodi o kršenju prava iz stava 2. u vezi sa stavom 1. člana 6. Evropske konvencije - neosnovani

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP 709/13 od 20. juna 2016. godine)

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Ocjena dokaza

Nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1, 2. i 3. tač. a), b) i d) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava

i osnovnih sloboda kada su redovni sudovi u krivičnom postupku koji je vođen protiv apelanta utvrdili sve relevantne činjenice, brižljivo ocijenivši svaki dokaz posebno i sve dokaze zajedno i iz kojih je nesumnjivo proistekao zaključak o apelantovoj krivičnopravnoj odgovornosti, kao i da nije povrijeđen princip *in dubio pro reo*, te kada su apelantu omogućene proceduralne garancije iz člana 6. stav 3. tač. a), b) i d) Evropske konvencije.

Iz obrazloženja:

U pogledu apelantovih navoda o povredi prava iz člana 6. stav 2. Evropske konvencije, Ustavni sud podsjeća da navedena odredba propisuje da će svako ko je optužen za krivično djelo biti smatran nevinim dok se njegova krivica ne dokaže u skladu sa zakonom, odnosno pravnosnažnom presudom. Takođe, sumnju u pogledu činjenica koje čine obilježja krivičnog djela sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženog. Prema praksi Evropskog suda, presumpcija nevinosti znači da optuženi nema obavezu da se brani, mada ima pravo na odbranu, nije dužan dokazivati svoju nevinost, a teret dokazivanja je na tužiocu. U skladu s tim, sud mora donijeti oslobađajuću presudu ne samo kad je uvjeren u nevinost optuženog, nego i onda kada nije uvjeren ni u njegovu krivicu, ni u njegovu nevinost. Dakle, princip *in dubio pro reo* predstavlja jedno od temeljnih načela krivičnog procesnog prava (pored pretpostavke nevinosti). Ono znači da, u slučaju sumnje, treba presuditi u korist optuženog. Kada se sud, u pogledu pitanja da li određena činjenica koja ide na štetu optuženom postoji, nađe u sumnji, mora uzeti da ona nije dokazana i, dodatno, u slučaju sumnje u pogledu činjenica koje optuženom idu u korist, a ne mogu se sa izvjesnošću utvrditi, mora se uzeti da su utvrđene. Ovim pravilom se uzima kao dokazano ono što nije dokazano. Ukoliko nakon provedenog krivičnog postupka ostane u sumnji u pogledu krivične odgovornosti optuženog, sud mora donijeti oslobađajuću presudu.

Dakle, u utvrđivanju krivice optuženog sud mora primijeniti princip *in dubio pro reo*, što je i bitan element prava na pravično suđenje iz člana 6. Evropske konvencije (vidi, Evropski sud, *Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije*, presuda od 6. decembra 1988. godine, Serija A broj 146, stav 77). U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da su ovi osnovni principi ustanovljeni i razrađeni u odredbama Zakona o krivičnom postupku BiH („Službeni glasnik BiH“ br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09 i 93/09), koji je primijenjen u konkretnom slučaju i podrazumijeva obavezu suda da u obrazloženju presude ocijeni svaki dokaz pojedinačno, da ih dovede u međusobnu vezu i izvrši ocjenu dokaza u njihovoj ukupnosti, izvodeći zaključak o dokazanosti ili nedokazanosti neke činjenice. Dovodeći navedeno u vezu sa činjenicama konkretnog predmeta, Ustavni sud smatra da je Apelaciono vijeće, nakon održavanja pretresa pred tim sudom, za svaki izvedeni dokaz dalo jasno obrazloženje, te da je odluku o apelantovoj odgovornosti donijelo nakon dovođenja svih dokaza u međusobnu vezu. Ustavni sud nadalje zapaža da je apelantove navode u tom pogledu ispitao i žalbeni sud i dao razloge zašto oni ne mogu dovesti do drugačijeg rješenja konkretne krivičnopravne stvari, zbog čega Ustavni sud smatra da ocjena dokaza u konkretnom slučaju ni na koji način ne ostavlja utisak proizvoljnosti ili nelogičnosti, niti da je sud bio u sumnji u pogledu bilo kojeg dokaza u korist ili na apelantovu štetu. Stoga, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju nije prekršen princip presumpcije nevinosti, kao ni princip *in dubio pro reo*, zbog čega su neosnovani apelantovi navodi o povredi prava iz člana 6. stav 2. Evropske konvencije.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP 3751/13 od 15. septembra 2016. godine)

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Obrazloženje presude

Ne postoji povreda prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada je Sud BiH za svoje odluke dao detaljno, jasno i argumentovano obrazloženje kako u pogledu izvedenih dokaza, tako i njihove međusobne povezanosti i ocjene donošenja zaključaka, te

kada je apelantu omogućeno da ravnopravno učestvuje u postupku, u okviru zakonom propisanog postupka, pri čemu je primjena materijalnog i procesnog prava bila u skladu s garancijama koje pruža član 6. stav 1. ove konvencije.

Iz obrazloženja:

U pobijanim presudama je jasno navedeno i to kakva i u čemu se sastojala uloga svakog od pripadnika grupe, pa i apelantova uloga. Navodi apelacije o nepreciznostima i propustima u vezi sa ulogom i radnjama izvršenja preduzetim od apelanta - nemaju nikakvog osnova. U toku postupka je nesumnjivo utvrđeno i u presudama jasno i konkretno navedene radnje svakog od optuženih, pa i apelanta, koji je drogu nabavljao, određeno vrijeme držao u svom posjedu, skrivao kod njemu bliskih osoba, te dalje neovlašteno prodavao kupcima u susjednim i drugim zemljama (dakle, riječ je o više radnji koje mogu biti radnje izvršenja krivičnog djela iz člana 195. Krivičnog zakona BiH („Službeni glasnik BiH“ br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07 i 8/10). Uz to, Ustavni sud zapaža da je Sud BiH utvrdio da se ne radi ni o kakvim pokušajima, nego radnjama koje su i izvršene u više navrata.

U vezi sa navodima apelacije koji se odnose na pravnu kvalifikaciju, Ustavni sud zapaža da je Sud BiH utvrdio da je apelant osuđen samo za krivično djelo iz člana 250. stav 2. KZBiH za koje je nesumnjivo utvrđeno da je počinjeno u sastavu grupe za organizovani kriminal izvršenjem više radnji koje ispunjavaju obilježja krivičnog djela iz člana 195. stav 1. KZBiH. Što se tiče navoda apelacije o odgovornosti apelanta, iz obrazloženja pobijanih presuda nesumnjivo proizlazi da je ona ocijenjena individualno za svakog od optuženih, a ne kolektivno i na način kako je to apelacije predstavila.

Nadalje, Ustavni zapaža da je Sud BiH proveo opsežan dokazni postupak u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku BiH („Službeni glasnik BiH“ br. 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08 i 12/09), te da je na temelju svih provedenih dokaza utvrdio apelantovu krivicu da je preduzeo krivičnopravne radnje na način kako je navedeno u izreci prvostepene presude, a koje u biti predstavljaju radnje izvršenja krivičnog djela koje mu je stavljeno na teret i za koje je proglašen krivim. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da je u prvostepenoj presudi u potpunosti opisan proces pojedinačne ocjene dokaza, te njihovo dovođenje u međusobnu vezu i izvođenje zaključka da je apelant počinio krivično djelo s umišljajem za koje je proglašen krivim. Ustavni sud ukazuje da je Sud BiH u obrazloženju prvostepene presude detaljno i jasno obrazložio zašto je prihvatio dokaze na kojima je zasnovao svoju odluku, koje je pri tome na potpuno jasan i zadovoljavajući način interpretirao u obrazloženju svoje odluke, tako da Ustavni sud ne nalazi bilo kakvu proizvoljnost u tom pogledu. Pored toga, Ustavni sud zapaža da je ocjena izvedenih dokaza, te pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja bila predmet i apelantove žalbe protiv prvostepene presude, koje je uz druge žalbene navode Apelaciono vijeće Suda BiH detaljno razmotrilo i dodatnom analizom svih provedenih dokaza uz pozivanje na relevantne odredbe Zakona o krivičnom postupku BiH dalo jasne razloge i obrazloženja kojima je ove apelantove prigovore ocijenilo neosnovanim.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP 1323/13 od 7. juna 2016. godine)

PRAVA NA PRAVIČNO SUĐENJE

Naknada nematerijalne štete zbog neosnovanog boravka u pritvoru

Nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6 stav 1 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada sud detaljno i jasno obrazloži svoju odluku u pogledu primjene relevantnih odredaba materijalnog prava, te pravilnog utvrđenja činjeničnog stanja, a takvo obrazloženje Ustavni sud ne smatra proizvoljnim.

Iz obrazloženja:

U konkretnom slučaju, a u vezi sa apelantovim navodima, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi, suprotno apelacionim navodima, dali iscrpne razloge u vezi sa svojim odlučenjima. S tim u

vezi, Ustavni sud ne nalazi nikakvu proizvoljnost u zaključcima da apelantu pripada pravo na naknadu nematerijalne štete zbog neosnovanog boravka u pritvoru i umanjenja životne aktivnosti u iznosu preciziranom u presudama, te da su tim povodom u osporenim presudama dati jasni i precizni razlozi za primjenu relevantnih odredbi Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ br. 29/78, 39/85 i 57/89 i „Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04), a koje su citirane u prethodnim tačkama ove odluke. Pri tome, Ustavni sud podsjeća da se iznos naknade nematerijalne štete utvrđuje na osnovu specifičnosti svakog slučaja posebno, te da se, suprotno apelantovim navodima, u takvim slučajevima sudskom praksom ne mogu odrediti fiksni iznosi, a kako je to obrazložio i Vrhovni sud u svojoj presudi. Vrhovni sud nalazi da se iznosom od 12.000 KM na ime pravične novčane naknade može postići satisfakcija za štetu pričinjenu tužiocu. Kao što je navedeno, radi se o satisfakciji, a ne obeštećenju u smislu povraćaja u pređašnje stanje koje je moguće postići samo u slučaju naknade materijalne štete. Pri tome je Vrhovni sud, a shodno odredbama člana 200. Zakona o obligacionim odnosima, vodio računa o standardu društva u kojem apelant, ostvarujući svoje pravo na ovaj vid naknade štete, treba da dobije satisfakciju.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP 5121/13 od 26. oktobra 2016. godine)

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE I PRAVO NA IMOVINU

Nema povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada je redovni sud svoju odluku zasnovao na činjenicama koje su utvrđene u postupku na osnovu provedenih dokaza, te dao obrazloženje u pogledu primjene relevantnih zakonskih odredaba koje ne ostavlja utisak proizvoljnosti. Nema povrede ni prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju kada apelant kršenje tog prava vezuje za pogrešno utvrđeno činjenično stanje i proizvoljnu primjenu materijalnog i procesnog prava, a Ustavni sud je zaključio da nije bilo proizvoljnosti u tom pogledu.

Iz obrazloženja:

Imajući u vidu član 12. stav 3. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 58/03, 85/03, 74/07, 63/07 i 49/09) prema kom je sud u parničnom postupku vezan pravno-snažnom osuđujućom presudom u krivičnom postupku u pogledu postojanja krivičnog djela i krivice, odnosno da navedenom odredbom nije isključena mogućnost da se i u tom slučaju, u povodu istog događaja, utvrđuje građanska odgovornost prema pravilu o teretu dokazivanja koje vrijedi u građanskom postupku, Ustavni sud smatra, suprotno apelantovim apelacionim navodima, da nema proizvoljnosti u zaključku redovnih sudova da činjenica da je protiv apelanta obustavljena krivična istraga zbog istog događaja - nije od značaja za razrješenje konkretnog spora.

U pogledu apelantovih navoda da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana 6. stav 2. Evropske konvencije, Ustavni sud ukazuje da se navedeni stav člana 6. Evropske konvencije tiče isključivo prava lica u vezi s „krivičnom optužbom“. S obzirom na to da se, dakle, u predmetnom sudskom postupku odlučivalo o apelantovom tužbenom zahtjevu usmjerenom na poništenje odluke tuženog i uspostavi prava iz radnog odnosa, a ne o „krivičnoj optužbi“ protiv apelanta, odnosno da je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv sa aspekta garancija koje pruža „građanski“ nivo prava na pravično suđenje, Ustavni sud, podržavajući sopstvenu praksu u predmetima koji su sa ovog aspekta pokretali slična pitanja (vidi *mutatis mutandis* Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 690/11 od 10. aprila 2014. godine, tačka 29. i, *mutatis mutandis*, AP 147/09 od 23. februara 2012. godine, tačka 82, dostupne na www.ustavisud.ba) - neće ulaziti u daljnje ispitivanje ovih apelantovih navoda.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP 4045/13 od 20. jula 2016. godine)

PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE, PRAVO NA PRIVATNI I PORODIČNI ŽIVOT, DOM I PREPISKU I PRAVO NA IMOVINU

Ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. tačka d) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u situaciji kada je Ustavni sud iz obrazloženja osporenih odluka utvrdio da apelantova krivica nije utvrđena proizvoljnom ocjenom dokaza i kada je apelantu, uz poštovanje principa kontradiktornosti, bilo omogućeno da ospori dokaze Tužilaštva ili da lično izvede dokaze, pri čemu odluka o apelantovoj odgovornosti za počinjeno krivično djelo nije zasnovana isključivo na iskazu oštećene datom pred zamoljenim sudom, već je rezultat cjelokupnog dokaznoga postupka. Takođe, nema povrede prava na privatni i porodični život, dom i prepisku iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije i prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju kad apelant, osim paušalnog pozivanja na kršenje navedenih prava, ne navodi niti precizira u čemu se ogleda kršenje tih prava.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud iz obrazloženja prvostepene presude zapaža da je prvostepeni sud dao jasne i argumentovane razloge o prihvatanju iskaza oštećene kao svjedoka koji nije dat pred ovim sudom, zasnovan na odredbi člana 333. stav 1. tačka 1. Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 26/93, 14/94 i 6/97) kojom je ostavljena mogućnost sudu (diskreciono pravo suda) i propisano da se iskazi svjedoka dati u istrazi i koji nisu dati pred ovim sudom - mogu da koriste na glavnom pretresu kao dokaz, samo u slučaju ako su ispitana lica umrla, duševno oboljela ili ne mogu da se pronađu ili je njihov dolazak pred sud nemoguć ili je znatno otežan zbog važnih uzroka. Prema tome, prvostepeni sud je u konkretnom slučaju na osnovu razloga definisanih navedenom odredbom zakona zaključio da se u slučaju oštećene kao svjedoka radi o iskazu tzv. ugroženog svjedoka, čiji dolazak je otežan jer živi u drugoj državi Republici Hrvatskoj (u inostranstvu) i jer se radi o svjedoku sa ozbiljnim psihološkim i emocionalnim problemima nastalim kao posljedica trauma počinjenih inkriminisanim radnjama. Zato je Osnovni sud u skladu sa svojim ovlašćenjima iskaz oštećene dat pred Županijskim sudom u Sisku (po zamolnici Osnovnog suda) koristio u dokaznom postupku. Osim toga, iz obrazloženja drugostepene presude proizlazi da je i Okružni sud u svojoj presudi razmotrio iste apelantove žalbene navode, pa je na osnovu detaljne analize utvrđenog činjeničnog stanja zaključio da je prvostepeni sud pravilno postupio kada je iskaze ovih svjedoka u smislu citirane odredbe Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske koristio kao dokaze na glavnom pretresu, te da iz činjeničnog stanja utvrđenog u prvostepenom postupku jasno proizlazi da je apelant počinio krivičnopravne radnje koje su mu stavljene na teret.

Imajući u vidu sadržaj navedene odredbe Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske i činjenice konkretnog predmeta, Ustavni sud, suprotno apelacionim navodima, ne nalazi proizvoljnost u stavu redovnih sudova da iskaz oštećene dat pred sudom u Sisku, nije nezakonit dokaz i da se kao takav mogao da koristi u predmetnom postupku. Ovo iz razloga što je apelantova odbrana imala priliku da se izjasni na date iskaze ovih svjedoka, što je kako proizlazi iz obrazloženja osporenih presuda i činila, pri čemu je iz obrazloženja osporenih odluka evidentno da osuđujuća presuda protiv apelanta nije zasnovana isključivo na navedenom dokazu već je rezultat cjelokupnog dokaznog postupka budući da su iskazi ovih svjedoka potvrđeni i drugim provedenim dokazima.

Ustavni sud ističe da je ravnopravnost stranaka jedan od važnih aspekata prava na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. u vezi sa stavom 3. tačka d) istog člana Evropske konvencije. To znači da optuženi u krivičnom postupku treba da ima ista prava kao i ovlašteni tužilac. Drugi važan princip, koji je blisko vezan za to pravo, jeste da postupak mora da bude u skladu sa principom kontradiktornosti. To znači da optuženi mora da ima informacije o svim navodima i dokazima koje je iznio tužilac, zatim mogućnost da odgovori na iznesene navode, te da iznese druge dokaze u korist svoje odbrane.

U odnosu na ove apelantove navode, Ustavni sud zapaža da je prvostepeni sud u obrazloženju

presude jasno naveo da je u toku postupka pred tim sudom data razumna mogućnost apelantu i njegovoj odbrani da osporavaju zaključke o prihvatanju navedenih činjenica dokazanim, što su ovi i činili. Takođe, iz obrazloženja prvostepene presude proizlazi da je zaključak o dokazanosti navedenih činjenica potkrijepljen i ostalim provedenim dokazima, prvenstveno iskazima saslušanih svjedoka i ostalim materijalnim dokazima koji su dodatno potvrdili validnost presude. Ustavni sud zapaža da je prvostepeni sud proveo opsežan dokazni postupak koji je bio usmjeren upravo na dokazivanje apelantove krivice, a osuđujuća presuda nije zasnovana u cijelosti ili u najvećoj mjeri samo na činjenicama koje je sud prihvatio kao dokazane, već su sudovi, kako je to već rečeno, ocijenili i druge provedene dokaze pojedinačno i u međusobnoj vezi.

S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da princip ravnopravnosti strana u postupku nije na bilo koji način narušen na apelantovu štetu ili da je apelantu bilo onemogućeno da zbog navedenih razloga ravnopravno raspravlja u konkretnom predmetu. Ustavni sud, takođe, zapaža da je apelant imao mogućnost da iznese svoju odbranu lično i uz pomoć branioca, zatim da predlaže izvođenje dokaza, između ostalog i saslušanje svjedoka, što je i učinio. Takođe, apelant je imao priliku da ispita sve dokaze optužbe, da ih ospori, te da osporava i način na koji su sudovi ocijenili dokaze. Stoga, Ustavni sud nije pronašao elemente koji bi ukazivali na povredu prava na pravično suđenje iz člana 6. stav 3. tačka d) Evropske konvencije.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP 4444/13 od 7. jula 2016. godine)

PRAVO NA PRIVATNI I PORODIČNI ŽIVOT, DOM I PREPISKU

Nema kršenja prava iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda budući da je redovni sud u osporenoj presudi dao jasno obrazloženje svojih zaključaka o tome da sporno izražavanje ne predstavlja neistinite činjenice, već vrijednosni sud koji ima potporu u činjenicama, te da je postignuta pravična ravnoteža između apelantovog prava na zaštitu ugleda i prava tuženih na slobodu izražavanja.

Iz obrazloženja:

U pogledu navoda iznesenih u spornom članku, Ustavni sud zapaža da je prvostepeni sud ukazao da se radi o neistinitim informacijama - činjenicama dok se, po mišljenju drugostepenog suda, u konkretnom slučaju radilo o „iznošenju mišljenja“ o činjenicama utvrđenim presudom Okružnog suda. S tim u vezi, Ustavni sud podsjeća da su Evropski sud i Ustavni sud u svojim odlukama u vezi s tim pitanjem već ukazali da postoji jasna distinkcija između informacije (činjenice) i mišljenja (vrijednosne ocjene), jer se postojanje činjenice može dokazati, a za istinu na osnovu vrijednosne ocjene ne može se dati dokaz (vidi, Evropski sud, *Lingens protiv Austrije*, presuda od 8. jula 1986. godine, Serija A broj 103, stav 46. i Ustavni sud, Odluka broj AP 1004/04 od 2. decembra 2005. godine). Naime, Ustavni sud podsjeća da je Evropski sud dosljedno naglašavao potrebu da domaći pravni sistem jasno napravi razliku između činjenica i mišljenja, kao i da ne zahtijeva dokazivanje istinitosti za mišljenje. Pri tome, Evropski sud je ukazao da i vrijednosni sudovi moraju imati činjenični osnov koji ih može potkrijepiti jer, u suprotnom, mogu biti pretjerani (vidi, Evropski sud, *Feldek protiv Slovačke*, presuda od 12. jula 2001. godine, predstavka broj 29032/95, stav 76).

Imajući u vidu sadržaj spornog teksta, Ustavni sud ukazuje da se u konkretnom slučaju nesumnjivo radi o iznošenju mišljenja tuženih o krivici apelanta na način da se od prvoapelanta kao autora teksta interpretira presuda Okružnog suda kojom je apelant proglašen krivim za krivično djelo falsifikovanje ili uništenje službene isprave jer je prikrio izdatu naplativu bezuslovnu garanciju plaćanja u vrijednosti od približno 23 miliona KM. Ustavni sud zapaža da je prvotuženi u uvodu predmetnog članka jasno ukazao na sadržaj izreke pomenute presude iz čega se kod javnosti mogao izvući jasan zaključak o tome za koje je krivično djelo apelant proglašen krivim zbog čega Ustavni sud, s obzirom na činjenice predmeta, ne nalazi nikakvu proizvoljnost u stavu Okružnog suda da se u tom dijelu spornog članka nesumnjivo radi o istinitom izražavanju. Međutim, Okružni sud je utvrdio da se, suprotno stavu prvostepenog suda, daljnji sadržaj spornog članka odnosi na mišljenje autora - prvotuženog o

navedenoj presudi. Dakle, Okružni sud je ukazao da se u konkretnom slučaju radi o vrijednosnom sudu - mišljenju prvotuzenog koji ima svoju činjeničnu osnovu u presudi Okružnog suda, te da takvo mišljenje predstavlja kritički odnos prvoapelanta prema društvenim pojavama (osudujuća presuda protiv apelanta kao javne ličnosti) koji nije mogao dovesti u zabludu javnost, odnosno prosječnog čitaoca budući da je na početku spornog članka jasno označeno obilježje bića krivičnog djela za koje je apelant proglašen krivim.

Pri tome, Ustavni sud zapaža da je Okružni sud u smislu standarda Evropskog suda ispitao sporno izražavanje autora ocjenjujući kako njegov sadržaj, tako i rubriku u kojoj je objavljen, te da je zaključio da je cilj autora članka koji je objavljen u rubrici „Za ili protiv“ bio da iznese lično mišljenje o toj presudi, a ne da okleveta apelanta. Zbog toga je Okružni sud našao da je prvostepenom presudom povrijeđen princip proporcionalnosti ravnoteže između ograničavanja slobode izražavanja i zaštite ugleda apelanta, kao javne ličnosti, u smislu člana 10. Evropske konvencije, ali na štetu izražavanja. Imajući u vidu sadržaj spornog članka, Ustavni sud ne vidi bilo kakvu proizvoljnost u zaključku Okružnog suda da se u konkretnom slučaju radi o vrijednosnim sudovima - mišljenju koji svoju potporu imaju u presudi Okružnog suda kojom je apelant proglašen krivim, te da stoga sporno izražavanje u takvim okolnostima nije bilo pretjerano, zbog čega nije došlo do povrede ugleda apelanta kao javne ličnosti iz člana 8. Evropske konvencije, te da sljedstveno tome apelant nema pravo na satisfakciju.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP 934/13 od 12. maja 2016. godine)

KAŽNJAVANJE SAMO NA OSNOVU ZAKONA

Ne postoji kršenje garancija ustanovljenih članom 7. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada su osuda i kazna zasnovane na krivičnom zakonu koji je stupio na snagu nakon izvršenja krivičnog djela, ali je krivično djelo kao takvo bilo propisano međunarodnim pravom koje je bilo na snazi u vrijeme kada je počinjeno krivično djelo iako kao takvo u to vrijeme nije bilo prepoznato važećim domaćim zakonom.

Iz obrazloženja:

U pogledu apelacionih navoda kojima je ukazano na pogrešnu retroaktivnu primjenu KZBiH (Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine - "Službeni glasnik BiH" br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07 i 8/10) u pogledu krivičnog djela zločini protiv čovječnosti, Ustavni sud podsjeća na to da je slično činjenično i pravno pitanje sa aspekta primjene materijalnog prava razmatrao u predmetu broj AP 2789/08 (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 2789/08 od 28. marta 2014. godine, dostupna na www.ustavnisud.ba) u kojem Ustavni sud nije našao proizvoljnost Suda BiH u primjeni KZBiH u odnosu na krivično djelo zločini protiv čovječnosti ni sa aspekta garancija člana 6. stav 1. Evropske konvencije, niti sa aspekta člana 7. Evropske konvencije. Naime, Ustavni sud je u citiranoj odluci prilikom odlučivanja imao u vidu praksu Evropskog suda iz predmeta *Maktouf i Damjanović protiv Bosne i Hercegovine*, apelacije br. 2312/08 i 34179/08, od 18. jula 2013. godine, kao i *Šimšić protiv Bosne i Hercegovine* (dec.), broj 51552/10, od 10. aprila 2012. godine (koju je Sud BiH u konkretnom slučaju, takođe, imao u vidu prilikom odlučivanja). U citiranoj odluci je, između ostalog, naglašeno da je Evropski sud u odluci *Šimšić protiv Bosne i Hercegovine* smatrao irelevantnom činjenicu da zločini protiv čovječnosti nisu predstavljali krivično djelo prema domaćem zakonu tokom rata od 1992. do 1995. godine s obzirom na to da su ta djela u vrijeme njihovog počinjenja predstavljala krivično djelo prema međunarodnom pravu.

Dovodeći navedene principe u vezu s konkretnim slučajem, Ustavni sud zapaža da je apelant za radnje opisane u izreci osporene presude, na osnovu detaljne analize sprovedenih dokaza, proglašen krivim da je u relevantnom periodu počinio krivično djelo zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) KZBiH. Naime, Sud BiH je zaključio da krivično djelo ratni zločin protiv čovječnosti predstavlja krivično djelo prema međunarodnom običajnom pravu i da potpada pod opšte principe međunarodnog prava koje ima u vidu odredba člana 4a. KZBiH, pri čemu je Sud BiH imao u vidu praksu Evropskog suda iz predmeta *Šimšić protiv BiH* u kojem je Evropski sud raspravljao o sličnom činje-

ničnom i pravnom pitanju. Sud BiH je na osnovu svega iznesenog zaključio da je krivično djelo zločini protiv čovječnosti 1992. godine predstavljalo dio međunarodnog običajnog prava, te da njegova zakonska formalizacija u okviru domaćeg zakonodavstva kroz KZBiH i primjena navedenog zakona u okolnostima konkretnog slučaja - ne predstavlja kršenje prava zagarantovanih Evropskom konvencijom.

Dakle, iz obrazloženja osporenih presuda proizilazi da krivično djelo ratni zločin protiv čovječnosti predstavlja inkriminaciju koja uključuje kršenje pravila međunarodnog prava za šta su data detaljna i jasna obrazloženja, koja u konačnici u cijelosti korespondiraju s praksom Evropskog suda i Ustavnog suda iz predmeta koji su pokretali identično pravno pitanje. Stoga, Ustavni sud u okolnostima konkretnog slučaja ne vidi razlog da u predmetnom slučaju izrazi drugačiji stav, pa, shodno navedenom, Ustavni sud smatra da je primjena materijalnog prava, konkretno KZBiH, u odnosu na krivično djelo zločini protiv čovječnosti, bila u skladu s garancijama koje pruža član 6. stav 1 Evropske konvencije.

U prilog navedenom Ustavni sud ukazuje da je i Evropski sud 18. jula 2013. godine donio presudu u predmetu *Maktouf i Damjanović* u kojoj je, između ostalog, konstatovao (tačka 55): „Neki zločini, konkretno zločini protiv čovječnosti, u domaći zakon uvedeni (su) tek 2003. godine. Sud BiH i entitetski sudovi stoga nemaju nikakve druge mogućnosti nego da primjenjuju [KZBiH] iz 2003. godine u takvim predmetima.“

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP 3302/13 od 10. oktobra 2016. godine)